

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvy Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Celní jednatelství Zelinka s.r.o.**, se sídlem K Letišti 1088/59, Praha 6, zast. Mgr. Janem Slunečkem, advokátem se sídlem Týn 640/2, Praha 1, proti žalovanému: **Celní úřad Praha Ruzyně**, se sídlem Aviatická 1048/12, Praha 6, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2023, č. j. 7487-3/2023-650000-11, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2024, č. j. 14 Af 21/2023-26,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 2. 2024, č. j. 14 Af 21/2023-26, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný vrátil žalobkyni přeplatek na cle poté, co Generální ředitelství cel na základě jejího odvolání zrušilo celkem 32 dodatečných platebních výměrů. Žalobkyně se poté námitkou podle § 159 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, domáhala zaplacení úroku z nesprávně vyměřeného cla ve smyslu § 254 daňového řádu. Žalovaný námitku zamítl s odkazem na § 66 zákona č. 242/2016 Sb., celní zákon.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobkyně bránila u Městského soudu v Praze, který žalobu zamítl. Městský soud uvedl, že z judikatury Soudního dvora Evropské unie (SDEU) plyne požadavek, aby měl adresát veřejné správy nárok získat vedle neoprávněně vybrané peněžní částky i úroky, které budou kompenzovat nedostupnost této částky. Aplikace § 66 celního zákona je podle městského soudu z tohoto důvodu vyloučena. Postup podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), na nějž se žalovaný odvolával, nepředstavuje

dostatečně účinnou alternativu. Městský soud však neshledal důvod polemizovat s opačným závěrem Nejvyššího správního soudu (NSS) vysloveným v rozsudku ze dne 29. 6. 2023, č. j. 4 Afs 219/2022-68, a proto žalobu v souladu s právním názorem kasačního soudu vysloveným v citovaném rozsudku zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) v kasační stížnosti označila závěry rozsudku NSS č. j. 4 Afs 219/2022-68 za nepřiléhavé; městský soud se od nich proto měl odchýlit. Proti uvedenému rozsudku byla navíc podána ústavní stížnost. Městský soud měl postupovat primárně v souladu s judikaturou SDEU. Stěžovatelka navrhla položit předběžnou otázku ohledně souladu nemožnosti uplatnit nárok z nesprávně stanoveného cla s unijním právem. Upozornila také na to, že jí Ministerstvo financí v rámci postupu podle zákona č. 82/1998 Sb. odmítá nahradit škodu s odkazem na úrok z nesprávně stanovené daně.

[4] V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka upozornila na rozsudek SDEU ze dne 8. 6. 2023, C-322/22, *Dyrektor Izby Administracji Skarbowej we Wrocławiu*, který podporuje závěr, že postup podle zákona č. 82/1998 Sb. odporuje zásadám rovnocennosti a efektivity.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své rozhodnutí a na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 30. 8. 2023, č. j. 52 Af 10/2023-48. Závěry rozsudku NSS č. j. 4 Afs 219/2022-68 považuje za přiléhavé. Ustanovení § 66 celního zákona odstraňuje pochybnosti ohledně neaplikovatelnosti § 254 daňového řádu na oblast cel. Způsob poskytnutí náhrady za nemožnost užívat peněžní prostředky je věcí členských států.

[6] Stěžovatelka v replice zdůraznila, že unijní právo vylučuje užití § 66 celního zákona. Rozsudek krajského soudu, který zmiňuje žalovaný, je napaden kasační stížností, o níž NSS dosud nerozhodl. Stěžovatelka také zopakovala svou kasační argumentaci a citovala judikaturu SDEU.

[7] V dalších podáních stěžovatelka poukázala na rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2024, č. j. 3 Afs 194/2022-60, a na oznámení Evropské komise 2019/C 224/02 ze dne 4. 7. 2019 o platbách úroků v případě úhrady cla v souvislosti s opatřeními na ochranu obchodu v návaznosti na pravomocný rozsudek SDEU. Dovojuje z nich neadekvátnost postupu podle zákona č. 82/1998 Sb. v posuzované věci. Stěžovatelka také zaslala soudu dvě vyjádření Ministerstva financí poskytnutá ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 42 C 68/2024, ilustrující podle ní neochotu státu nahradit škodu podle zákona č. 82/1998 Sb. a to, že Ministerstvo financí v tomto řízení odkazuje na možnost přiznání úroku podle daňového řádu. Také upozornila na vydání nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2025, sp. zn. I. ÚS 2293/23.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost je přípustná, projednatelná a také důvodná.

pokračování

[9] NSS především předesílá, že jeho rozsudek č. j. 4 Afs 219/2022-68, o němž městský soud opřel svůj závěr o nutnosti zamítnout stěžovatelčinu žalobu, byl zrušen stěžovatelkou zmiňovaným nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2293/23.

[10] V návaznosti na tento nálezn Ústavního soudu již NSS v obdobné věci, v níž je také žalobkyní nynější stěžovatelka rozsudkem ze dne 15. 4. 2025, č. j. 1 Afs 334/2024-58, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2024, č. j. 9 Af 4/2024-61, který zamítl žalobu proti rozhodnutí Celního úřadu pro hlavní město Prahu proti rozhodnutí o námitce, jíž se stěžovatelka také domáhala úroku z nesprávně stanoveného cla ve smyslu § 254 daňového řádu.

[11] Jelikož jde v nynější věci takřka o totožnou situaci, bude NSS vycházet ze závěrů, které jeho první senát v návaznosti na nálezn sp. zn. I. ÚS 2293/23 vyslovil v rozsudku č. j. 1 Afs 334/2024-58. NSS tedy ve stručnosti shrne podstatu právních názorů vyslovených v těchto rozhodnutích a v podrobnostech odkáže na detailní odůvodnění rozsudku prvního senátu.

[12] Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 2293/23 zdůraznil, že z judikatury SDEU, zejména rozsudku ze dne 28. 4. 2022 ve spojených věcech C-415/20, C-419/20 a C-427/20, *Gräfendorfer Geflügel- und Tiefkühlfeinkost Produktions* (dále jen „věc Gräfendorfer“), vyplývá jasné pravidlo: jednotlivce, kterému stát v rozporu s právem EU vyměřil clo, jež tento jednotlivec následně zaplatil, má podle unijního práva nárok na úroky z neoprávněně vybrané částky (body 28 až 34 nálezu).

[13] Ústavní soud také připomněl, že podle judikatury SDEU se výjimka z tohoto obecného pravidla v podobě vyloučení povinnosti platit úroky podle čl. 116 odst. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, vztahuje pouze na situace přímo související s rychlostí běžného celního odbavení; neuplatní se však v případě dlouhodobého protiprávního zadržení finanční částky (body 35 až 38 nálezu).

[14] V citovaném nálezu dospěl Ústavní soud též k závěru, že nárok na úroky z neoprávněně vybrané částky, který vyplývá z unijního práva, spadá do rozsahu legitimního očekávání, které je ústavně chráněno v rámci ochrany vlastnictví ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (body 25 až 27 a 39 nálezu).

[15] Ústavní soud dále uvedl, že NSS v rozsudku č. j. 4 Afs 219/2022-68 dostatečně přesvědčivě neodůvodnil, že postup podle zákona č. 82/1998 Sb. představuje adekvátně účinný způsob uplatňování nároku na úroky z neoprávněně vybrané částky. NSS podle Ústavního soudu nedostatečně posoudil, zda tento postup nevede k porušení práva na projednání věci bez zbytečných průtahů (bod 48 nálezu) a zda naplňuje unijní zásady efektivity a rovnocennosti (bod 49).

[16] K tomu Ústavní soud zejména poukázal na hmotněprávní a procesní podmínky pro vznik a úspěšné uplatnění nároku na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. (body 53 až 58) a upozornil na některá hlediska, která podle něj NSS v napadeném rozsudku pominul

(body 59 až 61). V novém posouzení věci je tedy podle Ústavního soudu nezbytné pečlivě odůvodnit dostatečnou efektivitu zvoleného řešení pro uplatňování nároku, a to z hlediska ústavního práva na ochranu vlastnictví a projednání věci bez zbytečných průtahů, jakož i unijních zásad efektivity a rovnocennosti (bod 62).

[17] Na tento nálezní Ústavního soudu navázal NSS v rozsudku č. j. 1 Afs 334/2024-58. V tomto rozhodnutí kasační soud zrekapituloval závěry rozsudku SDEU ve věci *Gräfenhofer* (body 19 až 22) a nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2293/23 (body 25 až 30). Dále uvedl, že v návaznosti na právní názor Ústavního soudu nelze bez dalšího aprobovat závěr, že § 66 celního zákona vylučuje nárok na úrok z nesprávně stanoveného cla ve smyslu § 254 daňového řádu (bod 31). Stěžejním bodem pro správné posouzení věci je tedy podle citovaného rozsudku NSS otázka, z jakého důvodu došlo ke zrušení dodatečných platebních výměrů. Touto optikou však městský soud věc neposuzoval (bod 32).

[18] NSS se v citovaném rozsudku dále zabýval otázkou, zda lze postup podle zákona č. 82/1998 Sb. považovat za procesní cestu pro uplatnění nároku na úrok z neoprávněně vybrané částky, která respektuje zásadu rovnocennosti a efektivity, a dospěl k závěru, že nikoli (bod 34). K tomu kasační soud poukázal na skutečnost, že postup podle zákona č. 82/1998 Sb. není primárně určen k hrazení úroků, nýbrž k náhradě škody. Zároveň poškozeného tíží důkazní břemeno ohledně podmínek pro vznik práva na náhradu škody (bod 35). Jelikož úrok ze zadržované částky by představoval ušlý zisk, musel by poškozený v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu prokazovat úmysl zadržené prostředky zhodnotit jinde (bod 36).

[19] Možnost úspěšného uplatnění nároku na úrok prostřednictvím postupu podle zákona č. 82/1998 Sb. je tak podle kasačního soudu spíše teoretická, oproti v zásadě automatickému přiznávání úroků podle daňového řádu (bod 37). Rozhodování o nároku na úroky v rámci civilního soudnictví je navíc značně nesystémové, neboť jde o otázku, která by měla být primárně řešena uvnitř samotné veřejné správy (bod 38). NSS proto v citovaném rozsudku uzavřel, že zásadě efektivity a rovnocennosti mnohem lépe vyhovuje subsidiární uplatnění daňového řádu. Užití § 66 celního zákona je vyloučeno v případech, kdy účastníku řízení vznikne nárok na úrok z neoprávněně vybrané částky, neboť mu bylo vyměřeno clo v rozporu s právem EU (bod 39).

[20] NSS v nynější věci konstatuje, že s ohledem na zrušení rozsudku kasačního soudu, o který se městský soud výlučně opřel (body 23 až 25 napadeného rozsudku), ač zjevně sám zastával odlišný právní názor, nemůže napadený rozsudek obstát. Byť městský soud podrobně vyložil svůj právní názor, jenž je velmi podobný tomu, který zaujal Ústavní soud a nyní i soud kasační, shodně jako ve věci projednávané prvním senátem se městský soud výslovně nezabýval tím, zda ke zrušení dodatečných platebních výměrů došlo proto, že clo bylo vyměřeno v rozporu s unijním právem (bod 32 rozsudku č. j. 1 Afs 334/2024-58). Tato skutečnost je přitom klíčová pro závěr, zda stěžovatelce nárok na úrok z neoprávněně vybrané částky vznikl, či nikoli.

[21] V dalším řízení proto městský soud tuto otázku posoudí a ve věci rozhodne v souladu s výše shrnutými závěry Ústavního soudu a NSS. Pokud dospěje k závěru, že ke zrušení dodatečných platebních výměrů skutečně došlo proto, že clo bylo vyměřeno v rozporu

pokračování

s unijním právem, bude městský soud vázán právním názorem kasačního soudu, podle něhož v takovém případě vyloučení užití § 254 daňového řádu prostřednictvím § 66 celního zákona nelze aplikovat (bod 39 rozsudku č. j. 1 Afs 334/2024-58; srov. též závazný právní názor v bodě 40 téhož rozsudku).

[22] Pokud jde o listiny předložené stěžovatelkou (vyjádření Ministerstva financí v občanském soudním řízení podle zákona č. 82/1998 Sb.), které nejsou součástí správního ani soudního spisu v nynější věci, NSS jimi neprováděl dokazování pro jejich nadbytečnost. K závěru o důvodnosti kasační stížnosti stěžovatelky totiž bylo možné dospět již na základě výše shrnutých závěrů judikatury. Vzhledem k výše uvedenému NSS neshledal ani důvod k položení předběžné otázky, jak stěžovatelka navrhovala.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] NSS shledal kasační stížnost důvodnou. Rozsudek městského soudu proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[24] Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. dubna 2025

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu